

När det 'felaktiga' språket blev litteratur

Berättelse

En uppväxt mellan två världar

Jonas Hassen Khemiri föddes i Stockholm 1978, med en svensk mamma och en pappa från Tunisien. Han växte upp på Söder tillsammans med sina två bröder. Att ha rötter i två länder och två språk skulle senare bli ett av de viktigaste ämnena i hans författarskap, vilket innebär att hans egen bakgrund och hans böcker är svåra att skilja åt.

Efter gymnasiet studerade han både litteratur och internationell ekonomi. Men det var skrivandet som drog honom till sig, och 2003 kom debutromanen "Ett öga rött".

Ett språkligt experiment

Det som gjorde debuten så omtalad var språket. Khemiri lät sin unge huvudperson berätta på en brutet, nästan påhittad svenska, trots att karaktären var född och uppvuxen i Sverige. Många läsare läste först detta som ett "invandrarsvenskt" språk. Men Khemiri ville antyda något annat: att språket var ett medvetet val, ett sätt att göra uppror och att skapa en egen röst. Följaktligen tvingades läsaren fundera på vem som egentligen bestämmer hur en "riktig svensk" ska låta. Boken blev en av 2000-talets mest uppmärksammade svenska debuter och såldes i stora upplagor.

Tre år senare kom "Montecore", en roman om förhållandet mellan en son och en pappa. Å ena sidan handlar boken om en enskild familj, å andra sidan ställer den stora frågor om migration, minne och vem som har rätt att berätta en annan människas historia.

Författare och dramatiker

Khemiri är inte bara romanförfattare utan också en av Sveriges mest spelade dramatiker. Pjäsen "Invasion!" sattes upp i flera länder och nådde en internationell publik. Sammanlagt har hans texter översatts till ett stort antal språk runt om i världen, vilket säger något om hur frågorna han skriver om – identitet, tillhörighet och utanförskap – berör människor långt utanför Sverige.

År 2015 kom romanen "Allt jag inte minns", där en berättare försöker pussla ihop bilden av en död vän genom andras minnen. Samma år belönades Khemiri med Augustpriset, Sveriges mest prestigefyllda litteraturpris. Trots detta fortsatte han att utforska nya former och teman snarare än att upprepa sig.

Ett liv på två kontinenter

År 2021 fick han det franska priset Prix Médicis étranger för romanen "Pappaklausulen", och samma år flyttade han med sin familj till New York, där han undervisar unga författare vid New York University. Däremot fortsätter han att skriva på svenska. Det kan tyckas motsägelsefullt att bo i en engelskspråkig stad men hålla fast vid sitt modersmål, men för Khemiri är svenskan själva platsen där berättelserna föds.

Khemiris författarskap visar att ett språk som av många anses "felaktigt" kan bli till stor litteratur. Å ena sidan skriver han om en mycket svensk verklighet, å andra sidan handlar böckerna om något allmänmänskligt: behovet av att själv få bestämma vem man är. Kanske är det därför hans röst hörs så tydligt, både i Sverige och i världen.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
författarskap	allt det en författare har skrivit och hur hen skriver
rötter	varifrån en familj och dess historia kommer
debutroman	en författares allra första roman
omtalad	mycket diskuterad, många pratar om den
medvetet val	något man väljer med flit, inte av en slump
göra uppror	gå emot regler eller det som anses normalt
migration	när människor flyttar från ett land till ett annat
dramatiker	en person som skriver pjäser för teatern
tillhörighet	känslan av att höra till en grupp eller plats
utanförskap	att stå utanför en gemenskap
prestigefyllt	mycket fin och respekterad
modersmål	det språk man lärde sig först som barn
motsägelsefullt	när två saker verkar gå emot varandra
allmänmänsklig	sådant som gäller alla människor

Läsförståelsefrågor

- Vad i Khemiris bakgrund blev senare ett centralt ämne i hans böcker?
 - Att han studerade ekonomi
 - Att han hade rötter i två länder och språk
 - Att han växte upp utan syskon
- Hur ska språket i "Ett öga rött" förstås, enligt texten?
 - Som ett misstag av en oerfaren författare
 - Som ett medvetet val och ett sätt att skapa en egen röst
 - Som ett språk han lärde sig i Tunisien
- Vad handlar "Montecore" om?
 - Förhållandet mellan en son och en pappa
 - En resa runt jorden
 - Ett krig mellan två länder
- Varför nämns att Khemiris texter översatts till ett stort antal språk?
 - För att visa att han kan många språk
 - För att visa att hans teman berör människor även utanför Sverige
 - För att visa att han bor utomlands
- Vad gör berättaren i "Allt jag inte minns"?
 - Försöker förstå en död vän genom andras minnen
 - Reser till New York
 - Skriver en pjäs
- Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 - Khemiri vann Augustpriset 2015.
 - Khemiri slutade skriva på svenska när han flyttade till New York.
 - Khemiri har skrivit fler romaner än pjäser.
- Khemiri arbetar i dag som lärare för unga författare. (ja / nej / det står inte i texten)
- Khemiri flyttade till New York men håller fast vid svenskan. Texten kallar detta "motsägelsefullt". Förklara varför, och hur Khemiri själv ser på det.
- Vad menas med meningen att hans böcker handlar om "behovet av att själv få bestämma vem man är"? Ge ett exempel från texten.
- Texten säger att Khemiris egen bakgrund och hans böcker "är svåra att skilja åt". Vad tror du att det betyder? Använd texten.
- Varför kan man säga att språket i "Ett öga rött" var ett slags uppror? Förklara med egna ord.

12. Vilket budskap tror du att texten vill ge läsaren om språk och identitet? Motivera ditt svar.

Facit

1. Att han hade rötter i två länder och språk
1. Som ett medvetet val och ett sätt att skapa en egen röst
1. Förhållandet mellan en son och en pappa
1. För att visa att hans teman berör människor även utanför Sverige
1. Försöker förstå en död vän genom andras minnen
1. ja b) nej (han fortsätter skriva på svenska) c) det står inte i texten (texten nämner både romaner och pjäser, men jämför inte antalet)
- ja
- Exempel på svar: Det verkar motsägelsefullt att bo i en stad där man pratar engelska men ändå skriva på svenska. För Khemiri är det inte konstigt, eftersom svenskan är själva platsen där hans berättelser föds – språket hör ihop med skrivandet, inte med var han bor.
- Exempel på svar: Det betyder att människor vill få definiera sig själva i stället för att andra bestämmer vilka de är. I “Ett öga rött” gör huvudpersonen uppror mot hur en “riktig svensk” förväntas låta, och visar att han själv bestämmer sin röst.
- Exempel på svar: Det betyder att han ofta skriver om sådant som ligger nära hans eget liv – att ha föräldrar från olika länder, frågor om identitet och tillhörighet. Därför speglar böckerna delvis hans egen erfarenhet.
- Exempel på svar: Genom att skriva på ett “fel” och brutet språk gick han emot reglerna för hur man “ska” skriva och tala svenska. Det var ett sätt att protestera mot vem som bestämmer vad som är rätt och fint.
- Exempel på svar: Texten antyder att alla människor har rätt att själva bestämma vem de är, och att ett språk som andra ser som “felaktigt” ändå kan ha stort värde. Budskapet är att identitet och språk hör ihop, och att mångfald är en styrka.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten lämpar sig för fördjupade samtal om språk, makt och identitet, och tränar eleverna i att tolka antydningar och budskap (fråga 8–12). Tema: rätten att definiera sig själv och språket som identitetsmarkör. Passar bra att koppla till elevernas egna erfarenheter av flerspråkighet.

Diskussionsfrågor

- Khemiri använde ett “felaktigt” språk med flit i sin debut. Kan ett språk vara “fel”? Vem bestämmer det?

- Texten säger att frågan om vem man är berör människor över hela världen. Varför tror du att just den frågan känns så viktig för många?
- Khemiri bor i New York men skriver på svenska. Hur hänger ett språk ihop med vem man känner sig som?
- Å ena sidan handlar Khemiris böcker om en svensk verklighet, å andra sidan om något allmänmänskligt. Kan en berättelse vara både lokal och universell samtidigt? Ge exempel.
- **Skriv (6 meningar):** Beskriv ett tillfälle då du kände att andra bestämde vem du var utifrån ditt språk eller din bakgrund. Hur reagerade du, och vad tänker du om det nu?

Källor och faktagranskning

- Wikipedia: Jonas Hassen Khemiri – https://en.wikipedia.org/wiki/Jonas_Hassen_Khemiri
- Jonas Hassen Khemiris officiella webbplats – <https://www.khemiri.com/life/>
- Albert Bonniers Förlag: Jonas Hassen Khemiri – <https://www.albertbonniersforlag.se/forfattare/12375/jonas-hassen-khemiri/>
- Alex Författarlexikon: Khemiri, Jonas Hassen – <https://www.alex.se/lexicon/article/khemiri-jonas-hassen>
- Norstedts: Jonas Hassen Khemiri – <https://www.norstedts.se/116611-jonas-hassen-khemiri>

Faktagranskad i juni 2026. Nyckelfakta: Jonas Hassen Khemiri föddes den 27 december 1978 i Stockholm. Mamman är svensk och pappan kommer från Tunisien. Han debuterade 2003 med romanen "Ett öga rött", skriven på ett eget, brutet språk. Andra kända verk är "Montecore" (2006) och "Allt jag inte minns" (2015), som vann Augustpriset 2015. Han är också dramatiker och har skrivit flera pjäser, till exempel "Invasion!". År 2021 fick han det franska priset Prix Médicis étranger för "Pappaklausulen" och flyttade samma år till New York, där han undervisar i kreativt skrivande vid New York University (NYU). Osäkerhet: vissa källor anger debutåret för "Ett öga rött" som 2003 (vanligast) och pocketutgåvan/genomslaget 2004 – porträttet använder 2003 som utgivningsår. Bild: porträtt från Wikimedia Commons, CC BY-SA 4.0, fotograf Frankie Fouganthin, 2019 – fri licens verifierad.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-12.